

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

VI. Saxoniae Ducem vincit & capit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

rigentes, & eodem Imperatorem & Catholicam Ecclesiam sepulcro propediem contumelatum iri sperantes. Quum vero præter omnem spem conualuisset, Cæsar Norlinga profectus, Norimbergam, inde Egram petit, proxime ad Bohemorum fines Ferdinandicæ ditionis, in montuosis & asperis locis situm oppidum, quo etiam Ferdinandus & Mauritius iam ante venerant. Deinde cum omni exercitu eodem die Egra decedit, & magna celeritate in Saxoniam ducit, ut Electoris, qui nuper Fribergam quoque & Misenum illustre ad Albim oppidum, Mauritio ademerat, progressum cohiberet. Sic decimo tandem die, quum continenter iuisset, ad Misenum ubi Saxo tum erat, peruenit: qui subito Cæsaris aduentu oppressus, relicto oppido, quum sublicium pontem incendisset, ad alteram Albis ripam castra posuit, loco admodum munito, quum & fluvius magna sui parte ad CCC. passus latus interfueret, & ripa ubi castra habebat, in crepidines passim assurgens, vada redderet difficiliora. Cæsariani transportandum quidem exercitum censebant, quomodo vero id fieri posset non expediebant, loci situ plerisque metum incuriente, & dispositis ad alteram ripam à Saxone militum stationibus, cum tormentis & nauigijs aliquot, ut Cæsarianos quoquo modo impedirent.

V. Reperto tandem vado, licet profundo, Cæsarea die exercitum omnino transmittere, & cum hoste, si posset, configere statuit, antequam nouas ille vires colligeret, aut locis omnibus præsidio & comæatu diligenter munitis, Cæsaris vires diurna obsidione distineret, & sic bello in longum ducto, & Cæsare Saxonico bello occupato, locijs & reliquis Proestantibus res alibi turbandi occasione daret. Nam & Landgravius tum exercitum colligere, & propediem in campum producturus dicebatur. Præmissis ergo leuis armaturæ equitibus qui singulos sclopetarios à tergo vehabant, Cæsar asturconi badio insidens, sella holerica punicea auro fimbriata instrato, ipse auro radiante lorica rectus, sine paludamento & galeam Germanorum more capite, manuque frameam lato ferro gestans, speciem magni illius Cæsaris referere, qui transitu olim Rubicone, omni pacis conditione abiecta, in solo victoria spem ponebat. Sic ergo quamuis difficili transitu, alijs vi fluminis abreptis, alijs gladios transuersos ore deferentibus, & natando se saluantibus, Cæsar vteriori ripa sine damno potitus est, hostibus, qui ad prohi-

bendam descensionem relicti fuerant, metu dilapsis. Sleidanus insignis huius victoriæ historiam vno & altero verbo absolvens, ait, Saxonem tum quum ab ijs quos Mulbergæ reliquerat nunciaretur, Cæsarem vtriusque ripæ potentem cum exercitu iam Albim traicere, concionem sacram audisse. Illud certum est, non sustinuisse ipsum exercitus illius, fascijs puniceo coloris de cussatis terribilis, & ipsum etiam fluminis, cuius præsidio potissimum confusus fuerat, eursum silentis, aspectum.

Didici ego è Gallia quodam magnate qui in Germania diu versatus est, Saxones culpam Ducis sui concioni Lutheranae tam propinquo hoste indormitantis, in Curia Marechallum, ex Schonbergiorum familia, reicere, qui, ut aiebant, ab Imperatore corruptus, impedierit quo minus nunciatum de Cæsaris traiectione ad Ducem mature fuerit perlatum, ne Luthero-sacræ ipsius cogitationes & diuinus scilicet cultus inerpellarentur. Saxo, quamuis sero, Cæsarem iam traiectione certior factus, exercitum ad iter instruit, & celeriter VVitebergam contendit; ita tamen ut extremum agmen catenti hosti os obuerreret. Cæsar vado reperto, & instructo primo suorum agmine, non expectatis impedimentis & ceteris in traiciendo adhuc per pontem ex hostium abductis nauigijs factum occupatis, eum quantum potest insequitur. Quum in compito quodam forte fortuna Crucifixi saluatoris imaginem, sacramentarij cuiusdam manu glande traiectam conspexisset, eleuatis in cælum oculis, *Mi Deus*, inquit, *satis ipse tu superque potens es ad tuas hodie vindicandas iniurias*. Saxonem interim cum exercitu, in quo sex erant peditum & tria equitum millia, vnà cura viginti tormentis maioribus, longius progredientem Imperator cum quatuor omnino equitum millibus persequatur, nullo peditatu, nullis tormentis instructus, quæ paulatim subsequebantur.

VI. Iam vterque exercitus ad tria confecerat milliaria Germanica, vnus quidem viam VVitebergam versus insistens, ut tutum assequeretur locum; alter hostis tergo inherens, ut eum diceret, & ad pugnam prolesteret: quum Saxo primum Cæsaris agmen, quod Albanus ducebat, conspiciens, suos ad syluam quandam consistere, & cū hoste prælium inire iubet: qui mox terga vertentes, peditatum destituerunt, ab insequentibus

bus internectione fere deletum. Cæsar fugientes vnum milliare, alij longius, & ad tria etiam insequuti sunt, a media fere die ad Solis vsque occasum pugnatum fuit. Ad Cæsarem è confecturedeuotem Albanus Saxonem captiuum adducit, vadante per faciem sanguine ex vulnere accepto perfusum: qui vbi in Cæsaris conspectum venit, *Quandoquidem ita fortuna tulit, inquit, ecce metibi, Clementissime & potentissime Cæsar, captiuum sisto, vt me pro loci quo natus sum dignitate tractes, rogans.* Tum Cæsar, *sane hic quem nunc mihi tribuis titulus longe diuersus est ab eo quem ante mihi tribuisti, verum pro meritis ego se accipiam.* Integra hæc & plena fuit Cæsaris victoria, quum omnes fere qui cum Saxone fuerunt, aut occisi aut capti sint, exceptis quadringentis & amplius, qui cum maiore natu Saxonis filio, itidem vulnerato, V Vitemburgam euaserunt. Est sane diligentia vna ex præcipuis militaris ducis dotibus, quum vna sæpe hora amittatur, quod numquam deinde recuperari potest. Quod si Cæsar eo die Albim non traicisset, victoriam ipsius eursum Albis procul dubio stitisset; qui sequenti diei ita auctus fuit, vt non modo vado, sed ne natau quidem, ob summam aquarum violentiam, potuerit transmitti. Quin etiam si Saxo duodecim dierum spacium habuisset (quod captiuus non semel dicere solebat) ad triginta peditem & septem aut octo equitum millia contra Cæsarem fuisset producturus. Fatendum sane est ingens hoc fuisse militare facinus, nimirum profundum, ac nullibi fere vadofum fluium traicere, hostem tam longe persequi, solo equitatu tam equestres quam pedestres hostium copias, sylua etiam quose recipere, munitas, sine omni tormentario apparatu, quo hostis abundabat, aggredi: hacque vna clade Protestantium factio tota ruisset deleta, nisi quidam postea publicam vtilitatem priuatis suis commodis & cupiditatibus posthabuissent.

DE PRODIGIIS QUÆ EO DIE
quo prælium commissum est, euenerunt.

CAPVT XVI.

ARGVMENTVM.

- I. Diuersa prodigia qua illo die apparuerunt.
- II. Miraculum circa Solem.

III. Ludouici Auila de illo testimonium.

IV. Auila nobilis Itali.

V. Sleidanus Auilam mendacii non accusat.

VI. Imperatoris victoria potius dictum & quanti ea momenti fuerit.

I. **I**N rebus vsitatum Naturæ cuiusum superantibus, lente admodum & tarde haberi fides solet; & miracula vt plurimum in falsitatis suspicionem veniunt, nisi locupletum auctorum qui ea ipsa quæ recitant viderint, nec ab alijs tantum acceperint testimonijs comprobentur. Quod hoc loco scripturus sum, quodque Anno M. D. XLVII. Aprilis die XXIV. eo ipso die quo memorabile illud Cæsaris cum Saxone prælium commissum est, (a) accidit, tam admirabile est, vt vix vllam afferre ausim probationem ad demonstrandum, cælum & terram eo die in hærefeos exitium coniuasse, nisi fide dignos haberem auctores, tamquam eorum quæ à me dicuntur vades. Et quidem eo ipso tempore quo Catholicus exercitus prælij copiam; hæreticorum vero elabendi spacium quærebatur, aquila visa fuit, quæ Cæsarianum exercitum in gyrum circumvolitans lustrauit, tamquam victoriam, quam Imperialis aquilæ milites paulo post adepturi erant, prænuncia. Et lupus è sylua progressus, in Hispanorum militum globum incidit, à quibus gladiatorum ictibus subito confossus est. Sed ad ipsum miraculum veniamus.

II. Primò, cælum tamquam igne ardens & Sol sanguineo conspectus fuit. Et vtrique exercitui sol tardius incedere & longius victoria spacium dare visus est. Sleidanus totum hoc, quod Protestantium causæ parum faueret, paucis & obscuris verbis tantum perstrinxit, aiens, illis diebus solis aspectum valde fuisse tristem, obscurum, pallidum & velut caligine quadam circumdatum, vt plerique à Saxonia longissime remoti & ignari quid ageretur, iudicarent magni aliquid portendi; nec eoin in Germania solum, sed per Galliam etiam & Britanniam id fuisse obseruatum, & ita rem habere, multa hominum millia testificari posse. Hæc Sleidanus. Verum Ludouicus Auila qui prælio interfuit, & Baptista Gribaldus nobilis Italus, ille quidem II. belli Germanici libro, hic verò in quadam suarum Relationum, de prodigio hoc solis aspectu ita loquuntur.

III. Quo die prælium commissum est, inquit Auila,

ingens

a Vlenberg. Vita Melanchthon. cap. 17.